

PALVELUSKOIRAT

Koiraharrastajien erikoislehti

www.palveluskoiraliitto.fi

2011

4

A woman wearing a blue and white patterned beanie, glasses, a purple jacket, and a black vest is walking a black dog in a forest. The dog is wearing an orange collar with the letters 'PKL' on it. The background is a dense forest with trees and some autumn foliage in the foreground.

HOVAWART
on voimakastahtoinen vartija

KETJUTTAMALLA
määrätietoinen suoritus

MIKSI JUURI HOVAWART?

ROTUVALINNASTAAN KERTOO *harrastaja Anu Hatunpää*

TEKSTI: Anu Hatunpää
KUVAT: J-P Hoskari & Hatunpään
arkisto

Perheessämme oli mäyräkoira, kun olin lapsi, ja oman koiran hankinta tuli ajankohtaiseksi ”kaksvitosena” vietettyäni koiratonta aikaa melkein kymmenen vuotta. Halusin palveluskoiran, turkiltaan sellaisen joka soveltuu Suomen oloihin, kooltaan kohtuullisen suuren ja jonkinlainen fiksaatio minulla on lupakorviin.

Olin aina ihaillut rottweileria, mutta silloin vielä koirien hännät tyhistettiin ja minulle ajatus koirasta, jonka tärkeä viestintäväline on tyhistetty, oli ja on edelleen vastenmielinen. Paimenkoirat eivät tuntuneet omilta, olin tottunut mäyräkoiran itseriittoisuuteen. Nöyrä koira ei ole minua varten, vaan minulle sopii koira joka osaa tehdä omia ratkaisujaan ja jonka kanssa pitää vähän vääntää.

Eipä siinä sitten muuta vaihtoehtoa ollut kun ottaa koirakirja käteen ja ryhtyä selaamaan. Selailin Tammen suurta koirakirjaa, jonka 6 osaa ovat edelleen kirjahyllyssäni, ja sieltä se sitten löytyi. Tyhistettyjen, lihaksikkaitten ja vähän julman näköisten dobermannien sekä tyhistettyjen rotevien ja raskaan näköisten rottweilerien välissä silmiini tuijotti ilkkurisen näköinen vaalea hovawart-narttu korvat hiukan hörössä, turkki hapsottaen - silmissään sellainen katse, että olin myyty. Luin rotumääritelmän ja asia oli selvä, minulle tulee hovawart. Kävin messarin näyttelyssä tuijottamassa hoffikehän laidassa koiria ja päätös vahvistui.

Itsevarma, rohkea ja toiminnallinen hovawart

Ensimmäinen hovawart minulle tuli aprillipäivänä vuonna 1994. Apollon oli varsin kaunis pentu ja luonteeltaan ilmeisesti hoffiksi varsin keskiverto. Leikkisä, ilkkurinen, itsepäinen ja vähän pehmeä. Varsinaisiin koulutuksiin en ehtinyt edes lähteä, sillä sinä vuonna Suomessa riehui penikkautiepidemia, joka iski Apolloniin alkusyksystä, vaikka kaikki rokotukset oli hoidettu ajallaan.

Eihän sitä tietysti kovin kauaa voinut ilman koiraa olla. Apollonin kasvattaja auttoi minua uuden pennun hankinnassa. Niin joulukuussa huomasin ajavani Turenkiin **Eerolan Kaijan** ja **Tapion** pakeille. Tällä kertaa minulla oli jo ostoslistalla jotain muutakin kuin vain ”hovawart”. Halusin rohkean pennun, sillä siihen aikaan olin töissä paikassa, jonne sain ottaa koiran mukaan, eli pennun piti sopeutua ratikka- ja bussimatkoihin, työpaikkaan ja kaupunkielämään.

Niinpä loppuvuodesta 1994 kaverikseni muutti HK3 Hovarian Grindel

"Garp" (1994-2002). Ja olihan Garp rohkea, en muista sen pelänneen ikinä mitään. Garpin asenne kaikkeen oli sellainen, että "minä tulín, kai kaikki varmasti näkee". Garp oli myös äärimmäisen dominoiva, itsevarma ja taistelutahtoinen, ja luoja kiitos minulla oli kuppi täynnä pentuaikaa. Onneksi vastaukseni pienen pennun dominointipyrkimyksiin oli tyly, meillä määräsín minä ja sillä selvä. Garp oli koira, joka olisi tulkinut kaikenlaisen lassytyksen hyvin äkkiä nöyristelyksi.

Koulutuksista pohjat

Syksyllä 1995 lähdimme Suomen Hovawart-yhdistyksen Uudenmaan (UHO) aluekoulutuksiin Kivikonlaidan kentälle. Pikkuhiljaa PK- harrastus alkoi avautua tottíksen muodossa, ja seuraavana vuonna yhdistyksen järjestämällä talvileirillä **Reenin Jukka** esitteli hakua. Sekä koira että minä ihastuimme lajiin heti. Onnekseni UHO:ssa järjestettiin hakukurssi, jonne ilmoittauduin ja pääsin mukaan.

Siihen aikaan "mielikuvametodit" ja operantit koulutustekniikat olivat uusinta uutta, ryhmäämme veti alussa **Hietalan Juha** ja **Mikkosen Kimmo**, joista Kimmo jatkoi vielä opastustamme kurssin jälkeenkin. Juhalla oli omankäden kokemusta varsin vahvaluonteisen hoffiuroksen kouluttamisesta, ja hän onnistui ajamaan mieliimme herranpelkoa sen suhteen, että koirat pidettiin hallinnassa.

Kimmo oli opiskellut uudempia koulutusmetodeja, ja niiltä ajoilta tarttui hiihaan monta ajatusta, jotka vieläkin ovat perusteena monelle asialle joita toteutetaan koulutuksissa. Jälkeenpäin ajatellen yhdistelmä oli varsin sopiva hovawartin koulutukseen: niin kauan kuin koira on hanskassa ja laumasuhteet kunnossa, voi treenilöissä tehdä asioita hyvinkin motivoiden ja "kauniisti".

Maastolajina haku

Hakuryhmämme harjoitteli muutamia vuosia keskenään ja yrityksen ja erehdyksen kautta oppia alkoi kertyä. Perustreenimme oli varsin hyvää, treenasimme ahkerasti, emmekä luistelleet perusasioissa. Jonkinlainen viimeinen rutistus ja kilpailunäkökulman puuttuminen maalimiehiltä esti kuitenkin etenemisen kokeisiin saakka.

Tiedonjano alkoi olla valtava, aloin hahmottamaan omaa osaamattomuuttani ja päätin osallistua yhdistyksen

kesäleirille, jossa kouluttajana toimi Ismo Nortamo. Samaan kohtaan osui sattumalta tapaus treeneissä, jossa vihdoín yksi maalimiehistä tunnusti, että Garp ei toimi piilolla kovin mukavalla tavalla. Otimme lähipiilon ja pääsin näkemään itse kuinka Garp silppusi maalimiehen alta istuinalusena käytetyn kankaan.... ilman että ilmaisu juurikaan katkesi! Koira kävi kuumana kuin hellakoukku. Totesin, että apua tarvitaan ja pikaisesti.

Leirillä sitten koko ongelmakenttä alkoi valjeta. Garp oli ilmeisesti saanut jossain kohdin palkkansa jollain tapaa röyhkeällä käytöksellä, oletettavasti vahingossa törmäämällä. Kokemattomien maalimiesten pelästyttyä ja palkattua koiran tällaisesta käytöksestä koiran törkeily oli päässyt jo melko pahaan kuosiin.

Onneksi Garp oli edelleen erittäin ihmisystävällinen koira ja sen kynns käyttäa hampaita ihmiseen oli todella korkea. Ensiapua saimme kesäleirillä, mutta tiesin myös, etten enää voinut jatkaa samankaltaista treeniä. Niinpä lähdin "avunhankintaan" ja onnekseni osuin HPH:n tottískentälle ja **Terhi Multamäen** pakeille. Terhi lupautui katsastamaan ongelmamme ja pääsimme mielenkiintoisen perusongelman äärelle.

Minulla oli huolellisesti motivoitu hakukoira, jolla oli käsitettömän hieno ilmaisu. Hallintakin oli hyvää, pistotyöskentelysäkään ei ollut suuria puutteita, mutta loppujen lopuksi koiralle ei ollut täysin selvää, mistä toiminnasta se palkka tulee. Lisäksi vielä tälle koiralle taisteluleikki maalimiehellä oli kaikkea muuta kuin sopiva palkkaustapa. Lisäksi oli täysin

selvää että Garpilla oli kyllä kanttia ryhtyä vieläkin röyhkeämmäksi, jos asiat siihen pisteeseen päästäisiin.

Aloimme harkitun ja huolellisen ilmaisun uudelleenopettamisen, vaihdoin patukan palloon ja kerroimme koiralle "kädestä pitäen", mistä toiminnasta sen pallon saa. Ja ennen kaikkea opetimme koiralle, mistä toiminnasta palloa ei saa. Siinä ei tarvittu edes kovin kummoisia pakotteita: paha ääni ja palkkaamattomuus riittivät. Eihän Garp tyhmä ollut ollenkaan, ja hyvin äkkiä alkoi käytöksessä näkyä selkeä muutos. Ilmaisut paranivat jos mahdollista vielä entisestään, pistotyöskentelyyn panostimme myös, samoin hallintaan.

Realismia

Tottikseen paneuduimme varsin tehokkaasti ja teimme mitä tehtävissä oli. Garp oli siinäkin motivoitunut, mutta muutamien koulutusvirheiden takia hypyt olivat, miten sen nyt sanoisi... hanurista, ja noutoihin piti aina erik-

seen vääntää tehoja juuri ennen kisaa. Ensimmäiseen kokeeseen menimme syksyllä 1999. Perustottis oli kuitenkin varmaa siinä mielessä, että koira teki aina tottiksessa tuloksen. Hyppyjen ongelmat sitten joko tiputtivat pisteet alle kahdeksaankymmeneen tai sitten ei. Niin kauan kun pidin Garpin soti-laallisessa kurissa kentällä, koira toimi kohtuullisen hyvin eikä dominanssi ollut ongelma.

Toinen ongelmahan meillä oli sitten esineruutu, enhän minä ollut edes miettinyt koko esineruudun koulutusta ja Garp oli jo oppinut että metsä tarkoittaa henkilöetsintää. Esineruutu oli meillä yksi vitsi, aivan sama mitä treeneissä teimme, sillä koira oli oppinut kisatilanteen ja keskimäärin Garp taisi tuoda minulle koko 14 koetta kestäneen uransa aikana 14 esinettä. Yleensä siis Garp keksi esineruudun ajan erilaisia viestintätapoja kertoa minulle että ”tällä näitä on, mistäs sulle saataisiin”. Säälistä sitten saattoi tuoda yhden jos viitsi.

Mutta henkilöetsintä oli upeaa, Garpin kanssa sai olla satavarma että maalimiehiä ei taakse jäänyt. Yleensä Garp paikkasi minunkin ohjausvirheeni vallan tehokkaasti. Ukot nousi ja ne ilmaistiin tehokkaasti ja puhtaasti. Garp oli vuosina 2000 ja 2001 Suomen Hovawart ry:n Vuoden pk-hoffi varsin mittavalla piste-erolla seuraaviin koiriin. Kilpailuramme tyssähti loppuvuodesta 2001 koiralla ilmenneisiin degeneratiivisen myelopatian (DM, etenevä selkäydinrappeuma) oireisiin.

Olin jo muutaman kerran jutellut Garpin kasvattajalle, että olisi tarpeen jossain vaiheessa saada uusi kaveri treenattavaksi. Toivelista oli laajentunut taas: rohkean pennun lisäksi toivoin koiralle hyvää ja kestävää rakennetta, viettiä ja hermoja. Dominanssi oli taas ominaisuus jota voisi olla vähemmän kun Garpilla. Minulle ei tullut mieleenkään vaihtaa rotua, pariin otteeseen minulle esitettiin kysymys, että minkä rotuisen meinaat ottaa, enkä oikein osannut suhtautua kysymykseen.

Minulla oli hyvä koira käsissäni, luonteensa puolesta Garpilla ei ollut mitään liian vähän. Osin perinnölliseksi tulkittava sairaus oli olemassa, mutta mikäs rotu nyt niin terve olisi? Aikoinaan Garp kävi luonnetestissä ja pisteitä naksatti 250. Siinä vaiheessa en edes ymmärtänyt, että ei ne nyt ihan keskivertokoiran pisteet olleet. Mielestäni Garp oli mukava kouluttaa kaikessa suoraviivaisuudessaan ja kovuudessaan. Se ei kyselty miksi tehdään, eikä minulle tullut edes mieleeni että koiralle pitäisi ”rakentaa saalista” tai että sitä

pitäisi totuttaa mihinkään, eikä Garpin kanssa tarvinnut muutenkaan miettiä miksi se asioita tekee, vilautin patukkaa tai palloa tai yksinkertaisesti käskin ja koirahan teki. Ja aika rankan uudelleen-koulutuksenkin koira oli kestänyt.

Neo tuli taloon

Tapio Eerola ilmoitti loppuvuodesta 2000, että nyt olisi suunnitelmassa se pentue. Aika äkkiä tykästyin valkointaiseen maitopartaan, jolla oli vielä valkoinen hännänpää, ja kysyin Tapiolta että no millainen tuo nyt sitten on. Lakoninen vastaus kuului: No se on äänekäs, sinnikäs ja itsevarma, ja loppukaneettina vielä että ”on sitten aika erilainen kuin Garp”. Ja niin meille muutti HK3 JK3 EK3 FH2 VK2 Hovarian Netzer ”Neo”, silloin tosin ilman titteleitä.

Kuuntelin Neon lokinräyhtää muistuttavaa huutoa kuljetusboxissa koko matkan kotiin. Samaa huutoa kuuntelin joka ikinen automatka ja ehdin jo miettiä, että kärsikö pentu matkapa-hoinvoinnista. Huuto loppui samalla hetkellä kun sälli pääsi takakonttiin

”

Ennen kaikkea pidän siitä, että hoffi haastaa minut olemaan parempi koiranohjaaja.

Garpin kaveriksi ja totesin että joopajoo, koira ei pidä häkeistä. Tällä samalla sinnikkyydellä Neo on tehnyt elämänsä aikana kaiken, periksi ei anneta kun tavoite on olemassa.

Muuten Neo oli alusta saakka helpo pentu, sille kävi kaikki ruuaksi ja kaikki tekemiseksi. Lisäksi pikkumies oli täysin teflonia Garpin komentelun edessä. Neolla oli ilmiömäinen kyky vastata Garpin dominointiin riittävän alistuvasti, jotta Garp ei saanut syytä aggressiiviseen käyttäytymiseen, mutta tietynlainen ketunhantä tuntui olevan kainalossa. Se ikään kuin hiljaa hivuttamalla näennäisesti nöyristellen sai useimmiten tahtonsa periksi. Tyypilliseen hovawarttien tapaan sen viestintä toiselle koiralle oli monipuolista ja vivahteikasta.

Olin myös hyvin selvillä millainen kuumakalle Neo oli: sen kyky kiihtyä nollasta sataan oli aikamoinen ja alusta saakka tein selväksi, että sähläämällä

ei pääse mihinkään. Ja kun koiralla kerran on hermorakenne, niin koirahan oppi. Neo oppi hyvin eleettömän tavan odottaa lupaa päästä tekemään. Samaa tapaa se sovelsi niin jäljellä, haussa kuin viestilläkin. Sama tapa sai useamman satunnaisen treenikaverin ja myöhemmin jopa tuomarin epäröimään koiran motivaatiota kunnes näkivät koiran liikkeessä.

Maltilla eteenpäin

Neo oli upea koira treenata, sen omaksumiskyky oli erinomainen ja tyypilliseen hoffiuroksen tapaan se oli omassa viestinnässään selkeä. Jossain vaiheessa keksin liittää myös etsintä-kokeen osiot mukaan treeniohjelmaan ja sekös Neolle sopi. Vuoden vanhana Neo jäljesti helposti alokasluokan jäljen kaikkine keppeineen, mutta haun ilmaisen opettamiseen keskityin huolella.

Paneuduimme huolella myös pistotyöskentelyyn, jossa nimenomaan motivoinnin kautta haettiin keskilinjatyöskentelylle varmuutta. Ei meillä ollut ongelmia ns. laatikkopiston kahden ensimmäisen sivun kanssa, kuten ei hovavarteilla yleensäkään. Mielikuvitusta ja harjoitteita kehitettiin nimenomaan koiran saamiseksi takaisin metsästä.

Tottisliikkeet olivat teknisesti hanskassa melko nopeaan tahtiin. Kontaktin ja seuraamisen opetin periaatteessa operantisti, tosin ilman naksua ihan vain hyvä-vapaa sanaparin kanssa. Maahanmenon opetin ruokakupilla ns. idioottivarmaksi. Noudoissa kesti melkein kaksi vuotta ennen kuin Neo kesti kapulan heittämisen, saaliskäyttyminen pärähti käyntiin melkoisen äkkiä, joten keskityimme pitämiseen, tuomiseen ja oikeaan loppuasentoon.

Neo oli siinä tyypillinen hoffi, että aikuistuminen otti totisesti aikansa. Epätyypillisesti Neo taas kesti penusta saakka suuren määrän treeniä kylläntymättä tai väsymättä. Tästä johtuen treeneihimme sisältyi suuri määrä toistoja, mutta todella vähän pakotteita. Itse asiassa vasta noin 5-vuotiaana Neo oli koulutuksellisesti sellaisessa tilanteessa, että pakotteet oli otettava jossain määrin käyttöön. Tämä tosin vain tottiksessa.

Varsin tyypilliseen hovawartin tapaan, maastossa Neo alkoi hyvin nopeasti soveltamaan oppimaansa. Vuosien varrella olen huomannut, että tämä on aika tyypillisesti hoeffeilla esiintyvä ilmiö. Vaikka esimerkiksi suorat pistot on opetettu hyvin huolellisesti, osaamisen ja kokemuksen lisääntyessä koira

toteaa jossain vaiheessa, että ”mutkat suoriksi, päämäärä on tärkein”. Siinä sitten pistetään ohjaajan ja hakuryhmän koko oveluus peliin, jotta saadaan koira huijattua tottelemaan. Ja niin kauan kuin hakua tehdään koira vapaana, ratkaisut löytyvät nimenomaan sieltä huijausosastolta.

Hoffeille ei nenäkäyttöä tarvitse liiemmälti opettaa, muutama tuuli-ilmaisuharjoitus ja koira osaa kyllä, mutta se hallinta...

Koe on eri asia kuin treeni

Neon kanssa kisauramme alkoi vuonna 2003 viestikokeella, suoritimme myös tuloksen VK2. Jo BH:n jälkeen ensimmäisissä kisoissa huomasin kummallisen ilmiön: Neo joka rakasti tottista, alkoi käyttäytyä varsin kummallisesti kokeissa nimenomaan tottiksessa. Pisteissä ei vielä varsinaista ongelmaa näkynyt, ne liikkuvat 90 pisteen yli ja hiukan alle, mutta liikevirheettömissä suorituksissa pistemenetykset tulivat nimenomaan hidastelusta.

Seuraavana vuonna aloitimme haussa kisaamisen, ja rotuottelussa sitten asian koko karmeus valkeni itsellekin. Multamäen Terhi sattui rotuottelussa katsomaan tottistamme ja huomautti tyyliä että ”etkö sinä pässi huomaa, että sinä käskytät Neoa kokeessa kuin Garpia?”. No ei ollut pässi huomannut ja alkoi kisatottiksien ongelma valjeta minullekin. Neo oli koulutettu positiivisesti ja iloisesti. Ei ollut muuta tarvinnut kuin vain ehdottaa tekemistä niin koirahan teki, iloisesti ja vietikäästi. Kokeessa taas ohjaajalla naksatti vanha käyttäytymismalli päälle ja käskytti koira sotilaallisesti ja tyyliä. Ja Neo ihmetteli, että mikä ihme tuolle ihmiselle nyt tuli ja yritti kovasti ymmärtää eri tavoin annettuja käskyjä ja rauhoitella samalla kovin raivokasta ohjaajaa.

Olisin voinut lyödä itseäni silkasta kiukusta, sillä jos joku ominaisuus on hoffille tyypillinen niin se, että hoffi ei ”kestä” epäreilua ohjaajaa. Keskiverto hoffi kestää vastoinikäymisiä ja uudelleen kouluttamista, sen huumori riittää ohjaajan sähläämiseen ja onnettomiin sattumuksiin. Kun hoffi tekee itse vastoin opetettua eli soveltaa ja saa siitä palautetta, rankkaakin asia ei yleensä jää kovin pitkään vaivaamaan. Mutta sitä hoffi kestää huonosti, että se ei ymmärrä mistä sitä noottia tulee.

Vuoden 2009 hoffien mestaruuskilpailuissa Neo esitti elämänsä parhaan etsintäkokeen hakuosuuden ja tark-

kuusruudun, mutta silloin totesin lopullisesti että tottis ei enää jaksanut koira kiinnostaa. Päätin että antaa olla, mitä sitä enää tuon ikäisen koiran kanssa vääntämään, olihan nuo pk-kokeet jo aika hyvin nähty, takana 37 kisastarttia. Sitä paitsi meillä oli edessä uusi haaste, olimme vuoden 2009 aikana korkanneet uuden lajin eli erikoisjäljen, josta Neo sai ensimmäisten hoffien joukossa tuloksen.

Vuosi 2010 kului jäljen treenaamiseen ja työ tuotti varsin mallikasta tulosta. Syksyllä, viikko IPO MM-kisojen jälkeen edustimme Suomea Ystadissa Ruotsissa hovawarttien IPO FH kisoissa, ja Neo teki varsin vaativissa olosuhteissa tuloksen 94+95=189, jolla irtosi hopeasija. Kisaauransa aikana Neo oli vuoden pk-hovawart kolmena vuonna, rotumestari yhtenä ja lisäksi muutaman kerran lajimestari eri lajeissa. Käyttövalion arvoon oikeuttavat tulokset Neolla on haussa, jäljellä ja etsintäkokeessa.

Hovawart ja motivointi

Vuonna 2008 meille muutti Biloxian Adoeete eli Retu, ja tiesin jo ennakkoon, etten tule enää samanlaista treenimäärää koiran kanssa tekemään kuin Neon kanssa tuli tehtyä. Tällä kertaa hainkin pennussa tietynlaista tasapainoa ja jopa rauhallisuutta.

Retun kanssa kävimme pentuna hakutreenneissä ja myös jälkeä olemme treenanneet. Alkuvuodesta olemme käyneet muutamia kertoja purutreenneissä ja taas huomaan treenaavani hyvin erilaista koira kun edelliset ovat olleet. Yhtä paljon kun Neoa palkitsee kaikki mahdolliset lentävät esineet, Retua palkkaa kaikki mitä saa repiä, riepoa ja tappaa ja mieluiten vielä niin että vastapuoli potkii kylkiin. Yhtä paljon kun Neo on ollut nopeaälyinen ja luova, Retu on yksituumainen hönö, joka ei varmasti tule ehdottamaan uusia toimintatapoja kerran opittujen rinnalle.

Suurin osa hopeista menee ns. normaaleihin perheisiin kotikoiriksi. Tosiasia on sekin, että hopeja löytyy moneen junaan, ja aika monesta pentueesta voi löytyä kelpo harrastuskoira. Joihinkin linjoihin on pesiytynyt mielestäni liian massiivinen rakenne.

Palveluskoirakokeiden näkökulmasta keskiverto hovawart on luonteeltaan kohtuullisen toimintakykyinen ja hyvähermoinen. Osalla koirista on selviä puutteita viettikestävyyydessä ja tietynlainen pehmeyskin on koirissa yleistynyt. Usein kyse on myös koiran

koulutuksen ongelmista: hovawart on alkuperältään pihavahti, joten sen pitääkin olla tietyissä tilanteissa harkitseva, toisaalta taas jo tuossa edellä mainitsemani itsenäisyys ja itseriittoisuus tuo etenkin motivointiin omat haasteensa. Monessa tilanteessa myös unohdetaan hoffin hidas kehittyminen. Vaikka pari-vuotias hoffi näyttääkin usein jo ihan isolta koiralta, etenkin urokset ovat tuossa iässä vielä hyvin pentumaisia.

Tässä tilanteessa kun unohdetaan koiran motivaation ylläpito ja heitetään pakotteita tai epäreiluja vaatimuksia, soppa on valmis ja koko koulutus on yhtä taistelua.

Toisaalta taas olen törmännyt etenkin narttujen kanssa tietynlaiseen kieroön oveluuteen. Eihän koira tietysti oikeasti kiero ole mutta tosiasia on myös se, että olen aika usein törmännyt nimenomaan hoffinarttuihin, jotka ovat nuorena saaneet tahtonsa periksi vaikkapa heittäytymällä passiivisiksi. Tähän lankaan kun kerran menee, saa huomata että koira käyttää helposti samaa toimintamallia tehokkaasti hyväkseen. Tietenkään nuoren koiran passivoitumiseen ei saa suhtautua väärin, siinä on aina suuri vaara tuhota koiran luottamus omaan viestintäänsä, mutta tietynlainen periksi antaminen on myös koiralle selkeä viesti siitä, että ohjaajalla on tilanteen hallinta hukassa.

Hovawart oppii nimenomaan sen, miten laumassa kiivetään ylöspäin, ja jos ohjaaja ei ole oikeasti koiralleen johtaja, koira oppii juuri ne keinot joilla voidaan luovia vaatimusten yli ja ohi.

Hovawart on vaativa, mutta palkitseva

Yleensä hovawart tekee kyllä työtä hyvällä asenteella, kunhan ”liksapolitiikka” on kunnossa. Edes Neo, joka on ollut poikkeuksellisen työhaluinen koira, ei ole koskaan tehnyt mitään minulle silkasta palveluhalusta. Tämä on asia, johon hovawartin koulutuksessa tullaan aina törmäämään. Monen koiran ongelmat koulutuksessa ovat nimenomaan sekoitus motivaation ja vaatimisen puutetta.

Toisaalta myös kaipaisi ihan selkeää loogista ajattelutyötä ohjaajilta ja kouluttajilta: olen tavannut ihmisiä joiden mielestä hoffi on vietitön, eikä sen kanssa saa ikinä tehtyä hyvää tottista. Sama koira vetää pari kilometriä jälkeä keskittyneesti ja erinomaisella työmoraalilla, voidaan kysyä että keneltä ne ominaisuudet ovat loppuneet?

HOVAWART ON VOIMAKAS- TAHTOINEN VARTIJA

TEKSTI: Päivi Felixson
KUVAT: Titta Järvenpää

Saksalainen pihavahti hovawart mainitaan jo useissa keskiaikaisissa kirjoituksissa. Rodun nimi muodostuu keskiyläsaksalaisista sanoista Hova = der Hof (piha) ja wart = der Wächter (vartija). Rotu otettiin jalostustyön kohteeksi 1910- ja 20-lukujen taitteessa. Yksi innokas kehittäjäjoukko olivat pitkäkarvaisen saksanpaimenkoiran harrastajat, jotka eivät voineet kasvattaa karvaisempaa versiota saksanpaimenkoirana.

Myös tuo aika Saksassa kansallissosialismeineen kannusti perisaksalaisen rodun uudelleenluomisessa Hovawart-rotua elvytettiin käyttämällä jalostukseen tyypiltään samankaltaisia koiria, joita edelleen löydettiin maataloilta. Eniten käytettiin Harzin ja Schwarzwaldin vuoristoseutujen hovawarttyypisiä pihakoiria ja saksanpaimenkoiria. Lisäksi alkuvuosina tehtiin risteytyksiä newfoundlandinkoirien, leonberginkoirien ja kuvaszien kanssa.

Tavoitteena rodun jalostajilla oli luoda keskiaikaisten kirjoitusten mukainen vanha saksalainen vahti- ja suojelukoirarotu, joka oli keskikokoinen, pitkäkarvainen ja luppakorvainen. Hovawart hyväksyttiin omaksi rodukseen vuonna 1937. Seitsemänneksi saksalaiseksi palveluskoiraroduksi hovawart hyväksyttiin vuonna 1964.

Hovawart Suomessa

Suomeen ensimmäinen hovawart tuotiin 1962. Ensimmäinen pentue syntyi Suomessa vuonna 1967. Rotu pysyi maassamme pitkään melko tuntemat-

tomana ja harvinaisena. Tähän vaikutti erityisesti tuontia rajoittavan karanteenin olemassaolo rodun alkuperämaan ja Suomen välillä. Täydellinen muutos tapahtui vuonna 1988 kun rabies levisi Suomeen. Tämä mahdollisti tiiviimmän jalostusyhteistyön Saksan kanssa. Vuonna 1988 penturekisteröinnit ylittivät ensi kertaa sadan rajan. Vuonna 1992 ylittyi 200:n raja ja vuonna 1994 jo 300:n raja. Rekisteröinnit ovat tämän jälkeen pysyneet tasaisesti lähes jatkuvasti 200 ja 300 välillä.

Viime vuosina on rodun kysyntä voimistunut monissa maissa, erityisesti Tsekeissä ja muissa entisen Itäblokin maissa kasvu on tällä hetkellä melko suurta. Saksassa toimii kolme rotujärjestöä täysin rekisteröintioikeuksin ja vuosittain rekisteröidään noin 1500 pentua. Kaikkiaan voidaan arvioida maailman hovawartkannan suuruuden olevan noin 20 000 elossa olevaa koiraa.

Perusteellisesti testattu

Hovawart ei ole jokaiselle soveltuva

koira, kuten eivät muutkaan palveluskoirat. Hovawart vaatii kunnollisen ja huolellisen tapakoulutuksen. Nuorena hovawart on raisu ja vilkas, aikuistuminen tapahtuu vasta noin 3-4 -vuotiaana. Dominanssipyrkimys on varsinkin uroksilla voimakas. Tähän seikkaan pitää jo heti pennun kanssa kiinnittää huomiota. Hovawart on alkujaan vahtikoira. Nyky-yhteiskunnassa vahtimisella pitää kuitenkin olla raamit. Hovawartille on hyväksyttävää olla hieman varautunut vieraita kohtaan, mutta aggressiivinen se ei saa olla.

Hovawarteissa ei ole erikseen ns. käyttö- ja näyttölinjaa. Toki on kasvatattajia, jotka painottavat hieman enemmän suvun käyttötuloksia kuin toiset. Suomessa pk-tuloksia on niin vähän, että niiden varaan kukaan kasvattaja ei voi kasvatustyötään laskea. Saksassa hovawarteilla on käytössä ZTP eli jalostustarkastus. ZTP:ssä on luonne- ja ulkomuoto-osio. Suomessa ZTP:tä ei järjestetä hovawarteille. Meillä jalostusvaatimuksiin kuuluu mm. luonnetesti ennen toista pentuetta.

Hovawarteja luonnetestataan Suomessa prosentuaalisesti eniten kaikista roduista, joten melkoisen kattava kuva rodun luonnetestausta on muodostunut. Suomalaisen hovawartkannan pääosa muodostuu rotumäärittelyn mukaisista luoksepäästäväistä ja hyväntahtoisista koirista, joilla on puolustusviettiä. Viime vuosina rodun keskiarvopisteet ovat pysyneet hyvinä, silti rodun puutteiksi luonnetestien valossa ovat osoittautuneet pehmeys ja taistelutahdon puute.

Rodun suosion synnä on varmaankin hovawartin monipuoliset ominaisuudet. Rodulla on maassamme hyvän, terveen ja miellyttäväluonteisen moneen harrastukseen soveltuvan koiran maine. Hovawart on erinomainen kodin ja perheen vahti ja suojelija. Se on väsymätön lenkkikaveri ja omistajansa paras ystävä. Hovawartin tasapainoinen rakenne ja luonne tekevät siitä monipuolisen harrastuskoiran palveluskoirakokeisiin, agilityyn, pelastuskoiratoimintaan tai tottelevaisuuskokeisiin. Rodusta löytyy myös vepe- ja mejä-valio.

Rotumäärittelmä määrittelee, että hovawartilla tulee olla erittäin hyvä hajuaisti. Tämä ominaisuus tekee siitä erinomaisen mm. jälkityöskentelyyn. Käytännössä tämä näkyy siinä, että vuoden 1985 jälkeen rodun 20:stä käyttövaliosta 16 on valioitunut jäljeltä.

Vertailussa muihin palveluskoirarotuihin on huomattu hovawarttien maastotulosten olevan varsin hyviä, mutta tottelevaisuusosuudet sujuvat keskiarvoa heikommin. Luonnetesteissäkin havaittu pehmeys ja taistelutahdon puute

vaikuttavat kouluttamista, samoin monien hovawarttien ohjattavuus voisi olla parempaa.

Jälki on omin laji

Hovawart on kasvattanut suosiotaan palveluskoirana vuosi vuodelta. Koekäynnit ovat jo vuosia pysyneet suunnilleen hieman alle 200 koekäynnin vuosittaisessa tasossa. Rotu on ollut jo monta vuotta kymmenen aktiivisimman palveluskoirarodun joukossa. Selvästi eniten koekäyntejä kirjataan palveluskoiralajeista jäljellä. Harrastus- ja kilpamentillä rotua näkee varsin usein myös muissa kansallisissa lajeissa eli haussa, viestillä, etsintäkokeessa ja myös valjakkohiihdossa.

Rodun alkuperämaassa eli Saksassa hovawartilla kilpaillaan runsaslukaisesti lähes ainoastaan suojelussa, mutta

Suomessa kilpamentillä ei olla nähty suojelussa kuin vain muutamia hovawarteja. Suomessa suojeluharrastusta haittaa mm. rotua tuntevien maalimiesten puute ja toki myös puutteet koirien ominaisuuksissa ja ehkä vielä enemmän ohjaajien ominaisuuksissa.

Parin viimeisen vuoden aikana FH-jälki on tullut ryminällä hoffi-ihmisten tietoisuuteen ja siltä puolelta taitaa olla odotettavissa aivan kelpo haastajia muille roduille. Tästä on viitteitä myös maailmalla. Sekä Saksan että Itävallan FH-MM-joukkueissa on ollut hovawart-edustusta aiempina vuosina. Suomesakin osaamistasoa kurotaan koko ajan Keski-Eurooppaan kiinni. Tästä hyvänä osoituksena viime vuoden hovawarttien FH-MM hopean tulo Suomeen.

Alkuperäisen käyttötarkoituksen, eli pihavahtina toimimisen pohjalta hovawart saattaa toisinaan koulutettavuudeltaan olla hieman haasteellinen.

Haasteellisuus näkyy eritoten oma-toimisuutena, ja toisinaan hovawart kyseenalaistaa ohjaajan käskyt. Oikeissa käsissä ja oikein motivoituna hovawart kykenee toimimaan hyvinkin monipuolisesti ja halukkaasti ja se kilpailee osaamisensa puitteissa samalla viivalla monen muun suosituksen palveluskoirarodun kanssa. Tästä vahtikoiraominaisuudesta jonkin verran keskustellaankin rodun parissa. Mikä on se hovawartin käyttötarkoitus? Pitääkö hovawartin olla itsenäiseen vahtimiseen kykenevä pihavahti vai ”nöyrä” palveluskoira?

Rotu ei hevillä vaihdu

Usein hovawart otetaan ensimmäiseksi palveluskoiraksi, jonka kanssa opetellaan ja kokeillaan monia lajeja ja touhutaan aktiivisesti lähes kaikkea. Sitten kun se oma laji löytyy ja joillakin nälkä kasvaa syödessä, seuraava rotu saattaa olla joku siihen tiettyyn lajiin soveltuva ja nopeammin kehittyvä paimenkoira, jonka kanssa on myös menestystavoitteita. Toki monen paimenkoiran kanssa on nopeampaa päästä tuloksiin kuin joskus hieman jurrikan hovawartin.

Suurin osa hoffiharrastajista ei rotua kuitenkaan vaihda tai palaa takaisin,

kun huomaa, ettei se ruoho ehkä olekaan vihreämpää aidan toisella puolella. Rodun maine luustoterveenä rotuna kääntää ottajakuntaa myös toiseen suuntaan. Moni entisen oman rotunsa terveystilanteeseen tuskastunut vaihtaa hovawartiin terveemmän harrastuskoiran toivossa.

Hovawart on kompakti paketti

Hovawart on melko kookas, rakenteeltaan voimakas, hieman pitkänomainen, pitkäkarvainen käyttökoira. Rotumääritelmä sallii laajan kokoskaalan. Samoin uroksella ja nartulla voi olla jopa 12 senttiä kokoeroa. Uroksen säkäkorkeus on 63-70 senttiä ja nartun 58-65 senttiä. Vaikka iso narttu voi olla parikin senttiä pientä urosta suurempi, tulee sukupuolileiman olla selvä etenkin päämuodossa sekä ruumiinrakenteessa. Painoa hovawartilla on noin 27-45 kiloa. Koostaan huolimatta hovawartin tulee olla ketterä ja sen tulee liikkua erittäin sujuvasti.

Alkuperämaassa rodun terveyteen kiinnitetään runsaasti huomiota ja tätä IHF (Kansainvälinen Hovawartjärjestö) olettaa myös kaikilta jäsenmailtaan. Erityisesti lonkkavika on saatu vähenemään muutama prosenttiin

käyttämällä vuosikymmenien ajan tervelonkkaisia jalostuskoiria. Myös Suomessa halutaan pitää hovawart terveenä rotuna. Rotu kuuluu PEVISAAN. Ainoastaan A- ja B-lonkkaisten vanhempien pennut rekisteröidään. Luustosairaudet eivät olekaan hovawarttien ongelma. Jonkin verran hovawarteilla esiintyy kilpirauhasen vajaatoimintaa sekä muita autoimmuunisairauksia ja iho-ongelmia.

Kaikki toimivat hovawart-kasvattajat kuuluvat rotujärjestö Suomen Hovawart ry:hyn ja lähes kaikki suunnitellut yhdistelmät on hyväksytetty rodun jalostustoimikunnalla. Hovawarttia voi pitää jalostuksellisesti malliesimerkkirotuna monelle muulle rodulle, sillä hovawarteissa käytetään vuosittain jalostukseen lähes sama määrä eri uroksia kuin narttujakin. Myös jalostusyksilöiden käytön määrä on rajattu. Käytännössä tämä tarkoittaa, ettei yhdellä uroksella ole sukupolvessa kuin korkeintaan 5 pentuetta. Tällä hetkellä on pari hieman ylikäytettyä sukua, kun useampi jalostuskoira on syntynyt samalle vanhemmalle.

Lähteet:

Hovawarttien jalostuksen tavoiteohjelma ja rotumääritelmä

HYVIN MOTIVOITU HOVAWART ON VARMA TYÖSKENTELIJÄ

Eka hovawarttini Roni tuli meille monien sattumien summana. Aluksi mietimme muitakin rotuja, mutta mitään sopivaa ei tuntunut löytyvän. Koirakokemus rajoittui tuolloin sekarotuisiin pihakoiroiin, joita oli ennen maalla joka talossa. Sitten joku suositteli tutustumaan hovawarttiin, joten suuntasimme sellaista katsomaan. Ensimmäinen kohtaamamme hovawart oli erittäin avoin ja luoksepäästävä, joten olimme heti myytyjä. Hovawartissa kiinnosti myös rodun taipumus vahtimiseen eli palveluskoiralajeista emme tienneet tuolloin juuri mitään.

Roni oli jo pentuna iloinen, huoleton veikko. Se oli myös rohkea, turhan oma-toiminen ja kovin puuhakas. Saalisviettä löytyi reilusti, samoin taisteluhalua. Se rakasti ihmisiä, mutta ei ollut mikään helppo koira. Useammin kuin kerran Roni pisti mökissä järjestyksen uusiksi työpäivän aikana. Sen vuoksi Marja patisti minut koulutuskentälle, jotta koiran virtaa saataisi purettua johonkin muualle kuin kodin irtaimistoon.

Palveluskoiralajit vievät mukanaan

Kentän laidalta ajauduin pian mukaan palveluskoiralajien esittelyyn. Haku lajina kiinnosti heti. Ronin avoimuus ja kiinnostus ihmisiä kohtaan oli suureksi avuksi koulutuksessa, mutta meni monta vuotta, ennen kuin opimme ymmärtämään sen aivoituksia. Hovawartille tyypillinen taipumus itsenäiseen työskentelyyn tuli tutuksi monessa tilanteessa. Maalimiehet löytyivät helposti, mutta niiden ilmaiseminen ei ollutkaan sitten niin helppoa. Syitä siihen oli lukemattomia ja näin jälkikäteen ajateltuna myös ilmiselviä.

Kaikki meidän hovawartimme ovat olleet luontaisia jäljestäjiä, mutta siitä huolimatta jälki lajina on jäänyt vähemmälle. Ronille ei koskaan opetettu jäljestämistä kunnolla, mutta sitä saatiin juuri sen verran kasattua, että eläkelaji EK:n kepit juostiin metsästä pois.

Ollakseen niin mukavaluonteinen koira, Roni osasi alussa olla myös hankala. Se pomotti meitä lempeällä kypälänotteella ja vienolla äänenkäy-

TEKSTI: Paavo Alhainen KUVAT: Jarkko Torni, Juha Talkkari & Siukku

töllä. Isäntäväki erehtyi menemään koiran mukaan. Tarvittiin ulkopuolinen ihminen kertomaan, että kaikki ei ole kunnossa. Mökissä muutettiin muutamia pieniä arkirutiineita. Hetken meillä asui hyvin hämmäntynyt hovawart, mutta pian se tottui uuteen järjestykseen. Yhteistoiminta lähti sujumaan ja se näkyi kaikessa tekemisessä, niin maastossa kuin tottiksessa. Siihen tarvittiin vain yksi simppele ohje: Koira

ei päättää, mitä tehdään.

Ronin oppiessa yllättävän helposti uusia asioita kasvoi innostus jatkaa eteenpäin. Se oli myös melko kova luonteeltaan, joten aloittelevan ohjaajan virheitä saatiin korjattua uudelleen ja uudelleen. Siinä oppi ohjaajakin jatkuvasti uusia asioita. Ronia palkattiin aluksi ruoalla, mutta melko pian taistelu patukasta nousi ykköspalkaksi.

Hyvällä syyllä voi sanoa, että Roni

teki meistä hoffiharrastajia ja palveluskoiraharrastajia. Tuossa järjestyksessä. Haku muodostui meille päälajiksi.

Useita vuosia kului ennen kuin palaset alkoivat loksahda paikoilleen ja homma sujua. Mutta kun olimme kummatkin saaneet Ronin kanssa opeteltua sen mitä metsässä tehdään, ykköstulokset tulivat putkeen. Juuri tasainen suoritusvarmuus on mielestäni yksi hovawartin suurimpia vahvuuksia palveluskoirana. Uran kohokohtana kävimme 2004 osallistumassa haun SM-kisoihin. Saimme sieltä tuloksen, mikä oli mukava saavutus, kun muisteli harrastuksen alkuvuosia.

Jokainen hovawart on yksilö

Ronin jälkeen tulneiden koirien kouluttaminen on ollut erilaista. Ne on ehkä enemmänkin kasvatettu palveluskoirien hommiin kuin treeneissä koulutettu. Pentu on jo pienenä huijattu tuomaan esineitä käteen, joten esineiden luovutus myöhemmässä iässä käy helpommin. Jokaisesta pienestäkin tehtävästä palkataan niin, että pentu saa paljon onnistumisia. Päivittäin tulee tehtyä luonnostaan erilaisia pikkujuttuja, kun on jo valmis ajatus siitä, mitä koiran

kanssa tulee harrastamaan.

Hoffi kehittyy hitaammin kuin useat muut palveluskoirarodut. Toimintavarmuuden saavuttaminen on meillä perustunut rauhalliseen etenemiseen uusien asioiden suhteen. Toisaalta meidän tapauksessa hitaampi henkinen kasvu antoi myös ohjaajalle enemmän aikaa oppia miten asioita voi koiralle opettaa.

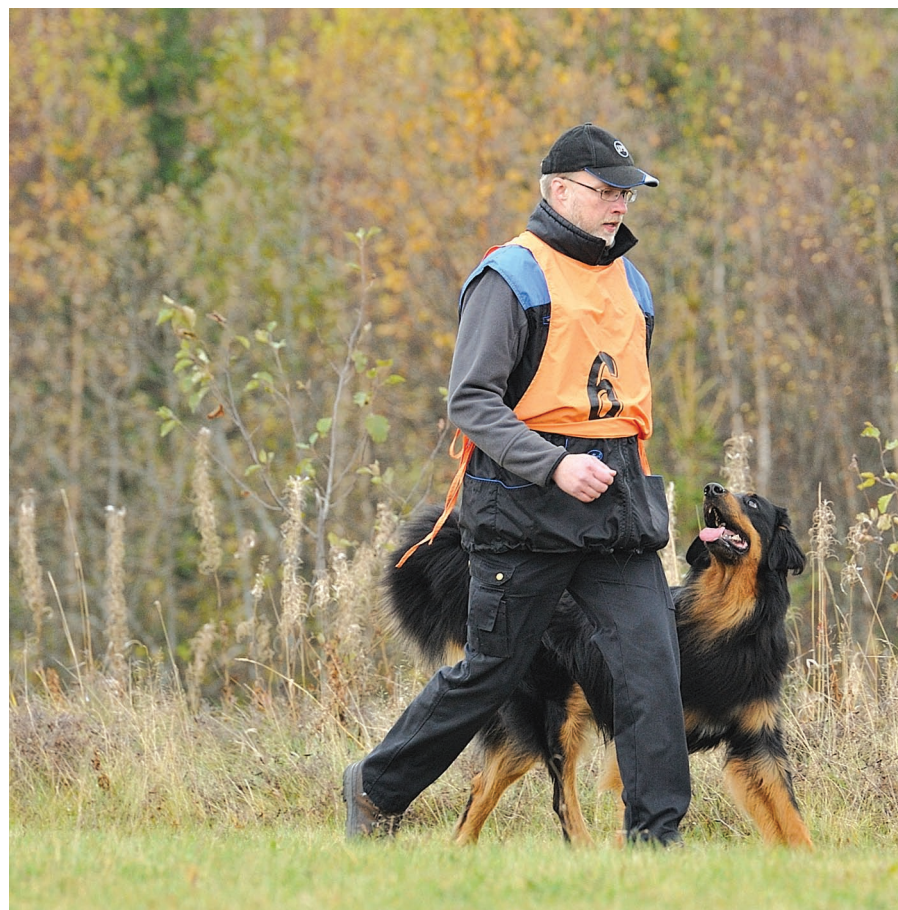
Viimeisin haaste oli se, miten saa aikuisen kodinvaihtajan innostumaan työskentelystä. Jade tuli meille 19kk ikäisenä ja kouluttamattomana. Suurin ongelma oli, miten saada koira kuuntelemaan käskysanoja. Samoin yllättäviä vaikeuksia tuotti ymmärtää, miksi se menee lukkoon ihan perusasioita opettaessa. Jaden ongelma on passivoituminen tilanteissa, joissa sillä ei ole varmuutta toiminnasta. Samoin passivoitumista tapahtuu, kun koiran sisäinen jännitys kasvaa liian suureksi. Tämä näkyy hidasteluna ja väistelyä. Pahinta, mitä tuossa tilanteessa voi tehdä, on painostaa koira tai sortua hokuttelemaan.

Jaden tilannetta lähdettiin purkamaan siten, että ensin se opetettiin nauttimaan leikkimisestä. Leikkiin yhdistettiin kehuminen niin, että koirakin sen tajusi. Pyrkimyksenä oli aktivoida koira siten, että tietyt signaalit saatuaan se osittaisi halukkuutta tekemiseen. Tämä onnistui,

Kuka?

Olen harrastanut hovawartin kanssa pk-lajeja vuodesta 1998 saakka. Haku on lajina se omalta tuntuva, vaikka etsintää ja jälkeäkin on tullut harrastettua. Harrastuksen myötä on tullut tutuksi niin koetoimitsijan kuin ratamestarinkin tehtävät samoin kuin kokeen järjestäminen. Kokeissa on käyty ja oppia haettu muilta harrastajilta ympäri Suomen. Haun perusteita olen käynyt opettamassa hovawarttien kesäleirillä muutaman kerran ja täällä kotipaikkakunnalla meillä pyörii hakuryhmä, jossa on ollut vuosien mittaan hyvin monen ro-tuisia koiria.

Vuosien mittaan hoffien kanssa on koettu niin onnea, kuin epäonneakin. Jälkimmäisestä johtuen olemme vaimoni Marjan kanssa saaneet kokemusta jo viidestä hovawartista.

Paavon koirat:

Roni (FIN Mva Kva HK3, EK2 Huvimetsän Aroon 1997-2007)
Late (Huvimetsän Claude 2005-2007)
Kessu (HK1 Stelmo's Gamekeeper 2007-)

Marjan koirat:

Jami (HK2, JK2, EK1 Huvimetsän Benjami 2001-2007)
Jade (BH Skywatch's Jewel Jadella tuli meille aikuisena 2008, syntyi 2006)

Kaikki ovat olleet melko erilaisia koiria eli jokaiselle on pitänyt miettiä omat tapansa kouluttaa asioita. Luonteen puolesta meille sattunut läpileikkaus rodusta on ollut huippuavoimesta pidettyväiseen ja erittäin saalisvietteisestä pallohullusta nameilla palkattavaan koiraan. Jokaiselta on löytynyt intoa tekemiseen ja yhtäkään ei ole ollut täysin mahdoton kouluttaa.

mutta aikaa siihen meni. Nyt vihjaisu "koirantöistä" saa sen höristämään korviaan ja tulemaan innokkaana luo.

Hovawart haastaa ohjaajansa motivointiin

Hovawartin suurimmaksi ongelmaksi on sanottu, että ne ovat vaikeasti motivoitavissa. Meillä on ollut tuuria siinä suhteessa, koska yksikään meidän hoffeista ei ole sitä ollut. Ongelmana on enemmän ollut liian itsenäinen käyttäytyminen, joka näkyi kurittomuutena ja myös ennakkointina. Samoin vahtimistaipumus ja pidättyväisyys heikentävät joissain tilanteissa hovawartin palveluskoiraominaisuuksia. Hoffi on kuitenkin jalostettu vahtikoiraksi, joten nuo kuuluvat pakettiin mukaan.

Koulutuksessa olen nykyisin heti pennun kanssa panostanut hallintaan. Kuitenkin niin, että halu tekemiseen säilyy hyvänä. Liikkeitä opettaessa on tullut selväksi, että hovawart ei kestä lukemattomia toistoja. Jos samaa liikettä käy toistamaan, ja vaikka palkkai joka kerta onnistuneesta suorituksesta, niin aika pian hoffi tarjoaa uutta toimintamallia. Tämä on tullut esille meidän jokaisen hovawartin kanssa. Kierre on valmis ja koiran motivaatio äkkiä hukassa, kun alkaa korjata noita itseaiheutettuja virheitä. Paras tulos on syntynyt siten, että opetusvaiheessa tekee maltillisesti toistoja reilulla palkalla, eikä jää junnaamaan saman asian kanssa.

Tottiksen kouluttaminen on minulle ollut vaikeampaa kuin maastojuttujen. Kun samoja ongelmia esiintyi seuraavallakin koiralla, piti myöntää, että vika löytyy hihnan yläpäästä. Tässä näkyi mielestäni myös hoffin suoritusvarmuus. Ronin tottispisteet olivat usein hyvin samanlaiset. Aina sillä tasolla minkä olin kyennyt sille opettamaan.

Marjalla on ollut luonteeltaan lähtökohtaisesti haasteellisempia koiria tottista ajatellen. Kuitenkin maltti etenemisessä ja juuri oikean motivointitavan hakeminen kullekin koiralle ovat johtaneet parempiin tuloksiin.

Hakumetsässä Marjan molemmat koirat ovat olleet rullalla ilmaisevia. Jami oli ensimmäinen opetettava tällä saralla, joten se joutui myös kärsimään kaikki ohjaajan tekemät virheet. Koiran herkkyyks ja pidättyväisyys pahensivat tilannetta, eikä edistymistä näyttänyt tapahtuvan. Jami ei kerta kaikkiaan viihtynyt maalimiesten luona ilman ohjaajan tukea. Sitten ymmärsimme, ettei sen tarvitse jäädä sinne, vaan se

sai tulla pois heti palkkauksen jälkeen. Lisäksi palkaksi vaihtuivat pallot, jotka sai kiikuttaa suoraan emännälle. Jamin itsevarmuus lisääntyi onnistumisten myötä ja edistymistä tapahtui vähitellen.

Haukkuilmaisulla hakumetsässä

Minun kaikki kolme koiraa taas ovat jostain syystä ilmaisseet haukkumalla. Kokemus on opettanut, että haukun opetuksessa hoffille on syytä keskittyä maalimieskäyttäytymiseen heti pieneenä. Viittitason pitäminen ilmaisussa kohtuullisena ja rauhallinen eteneminen haukun pituudessa ovat meillä toimineet ja pitäneet koiran motivaation korkealla.

Ronille opetettiin haukkuilmaisuus, koska muusta emme silloin tienneet. Koska kotona haukku irtosi parhaiten ovikellon avulla, niin sitä sitten hyödynnettiin alkuopetuksessa. Haukkuun yhdistettiin kääskysana, joka jätettiin vähitellen pois metsässä. Nykyisin viemme haukun metsään vasta sen jälkeen, kun koiraa kotona osaa aloittaa haukun ilman kääksysanaa.

Latelle, seuraavalle koiralleni, haukun opettaminen kävi melkein vahingossa. Kun revitin Jamin kanssa rättilä, Late tuli haukkumaan viereen. Nopeasti annoinkin rätin Latelle ja taistelin sen kanssa hetken. Seuraavassa harjoituksessa riitti haukkumiseen se, että Marja repi rättilä kanssani. Koiraa tajusi, että saa haukkumalla haluamansa, joten eteneminen oli nopeaa. Mitään erillistä haukuttamisen kääksysanaa ei tarvittu, vaan lopulta signaaliksi riitti alhaalla oleva, esim. istuva ihminen. Late myös käyttäytyi kauniisti maalimiehellä, pysyi riittävän kaukana ja malttoi haukkua paikallaan. Erittäin lupaava koiraa me-

nehtyi kuitenkin auto-onnettomuudessa ennen kuin ennätti täyttää 2 vuotta. Menetimme myös Jamin samassa onnettomuudessa.

Maalla elävälle hovawartille ei yleensä tarvitse erikseen opettaa ilmavainun käyttöä. Meidänkin hoffit ovat osanneet käyttää nenäänsä melko vaivattomasti tilanteen mukaan. Kun pentu saapui taloon, se pääsi heti mukaan hakutreeniin tallemaan alueita. Siinä se sai samalla tehdä tuttavuutta maalimiesten kanssa. Seuraava vaihe oli opettaa nätti käytös maalimiehen kanssa. Ujostelevaa pentua tuetaan ja röyhkeästi käyttäytyvää hillitään. Nuori, pidättyväinen hovawart tarvitsee ohjaajan tukea viihtyäkseen maalimiehen lähellä. Tässä kannattaa edetä maltillisesti eikä jättää koiraa selviämään yksin.

Hoffin suuri koko voi tulla rajoittavaksi tekijäksi joissakin lajeissa. Roni oli keskikokoinen (66 cm / 38kg) ja rakenteeltaan keskivahva, jolle haku ja hypyt eivät tuottaneet vaikeuksia. Nykyinen uros Kessu on jo 3-vuotiaana suuri (70cm/43kg) ja raskasrakenteinen, jonka vuoksi pk-ura saattaa jäädä lyhyeksi. Ronin kisauran katkaisi 7-vuotiaana kilpirauhasen vajaatoiminta, joka on hoffeille tyypillinen sairaus. Vaikka silloin pystyi kisaamaan "kilpparia" sairastavan kanssa, niin ei ollut mielekästä kiusata koiraa, jonka suurin kipinä tekemiseen oli hävinnyt sairauden myötä.

Hovawart soveltuu mainiosti meille palveluskoiraharrastajina. Tärkeintä on päivittäinen puuhaaminen ja ulkoilmassa olo koiran kanssa. Kokeissa käydään niin pitkälle kuin päästään koiran ehdoilla. Tason tarkastaminen antaa kuitenkin jonkinmoista motivaatiota harjoittelulle. Kilpailuviittia meillä kummallakaan ei ole niin paljoa, että esimerkiksi tulisi mieleen vaihtaa koiraa tai rotua koemenestyksen takia.